

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2017/2018**

JĘZYK POLSKI

KURATORIUM OŚWIATY
W KATOWICACH

wom
CZĘSTOCHOWA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1- 24).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i polecenia.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu PRAWDA-FALSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNI

--	--	--

Etap: rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	3	2	3	3	3	1	1	3	1	4	2	1	3	1	4	2	1	1	2	3	1	13	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Tekst do zadań 1. - 2. Odpowiadaj na jego podstawie w sposób poprawny językowo.

Stanisław Dygat¹

MEDALE I CHARAKTERY

Od czasu, kiedy sport stał się pewnego rodzaju przedsięwzięciem komercyjnym², wszystko się w nim pomieszało. Osiągnięcie wielkich i wspaniałych wyników wymaga tyle pracy i tylu poświęceń, że jest rzeczą zrozumiałą i słuszną jakieś zadośćuczynienie temu w korzyściach życiowych, materialnych. Częstokroć ta korzyść materialna, która jest nie tylko już indywidualna, ale i zespołowa, jak gdyby przymusza sportowców do nieprzestrzegania tego, co zawsze uważaliśmy za istotę sportu. Im przede wszystkim chodzi o to, żeby za wszelką cenę wygrać. [...]

Kiedyś powstało [...] takie powiedzenie: sportowe zachowanie, zachować się po sportowemu. Czy dziś jest ono wciąż aktualne? Mam wątpliwości. Owszem, widujemy rozmaite piękne zachowania się sportowców, wyróżniane wszelako w gazetach jako coś nadzwyczajnego.

W pewnym sensie zasadę sportu i sportowej postawy kompromituje istnienie nagrody *fair play*³. Tego nie powinno być w sporcie. Jeśli istnieją nagrody *fair play*, to znaczy, że ten, kto walczy *fair*, wyróżnia się od innych. Podejrzana to dla mnie nagroda, a właściwie nie tyle sama nagroda – doceniam bowiem jej szlachetne intencje – tylko podejrzany jest dla mnie sport, który skłonił ludzi do ufundowania takiej nagrody. Sportowe zachowanie się zawodników... dawniej uważano to za normalne. Weźmy na przykład Jerzego Kuleja⁴, dwukrotnego mistrza olimpijskiego, który nigdy nie wykorzystywał na ringu swej przewagi po to, aby wykończyć przeciwnika. Jeżeli mógł, raczej go oszczędzał.

Stanisław Dygat, *Medale i charaktery*. W: *Kolonotatnik*. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1984, s. 81-82.

¹ Stanisław Dygat – polski autor powieści i opowiadań, felietonista, dramaturg oraz scenarzysta filmowy.

² komercyjny – przynoszący dochód.

³ *fair play* – uczciwa gra lub walka sportowa.

⁴ Jerzy Kulej – polski bokser.

Zadanie 1. (0-1)

Autor uważa, że najważniejszą sprawą we współczesnym sporcie jest

- A. bezinteresowna walka.
- B. wygrana za wszelką cenę.
- C. zwycięstwo reprezentacji.
- D. wywołanie aplauzu publiczności.

Zadanie 2. (0-1)

Wyjaśnij, dlaczego Stanisław Dygat wyraża sprzeciw wobec nagrody *fair play*?

.....

.....

.....

.....

Teksty do zadania 3.

Fragment 1.

Zmieszkańce, bez wątpienia. Nigdy nie widziałam takich zmiechów, ale to nie są zwierzęta urodzone w naturalny sposób. Przypominają potężne wilki, tylko który wilk potrafi skoczyć na tylne łapy i bez trudu utrzymać równowagę? Który wilk popędza resztę watahy przednią łapą tak, jakby miał ludzki przegub? [...]

Każdy ma ciało pokryte gęstą sierścią, niektóre prostą i gładką, inne kręconą, o zróżnicowanym ubarwieniu, od kruczoczarnej do tak jasnej, że kojarzą się z włosami blond. Jest w nich coś, co sprawia, że włosy jeżą mi się na głowie, ale nie potrafię sprecyzować, co to takiego.

Suzanne Collins, *Igrzyska śmierci*. Media Rodzina, Poznań 2008, s. 312-314.

Fragment 2.

Filozofowie tradycyjnie sceptycznie postrzegali wszelkie próby kontrolowania losu za pomocą talizmanów i rytuałów, ponieważ rozumieli, czym tak naprawdę jest los. Przesady zwykle reifikują¹ szczęście, traktując je jako jakąś kosmiczną siłę, która może być właściwa dla niektórych przedmiotów i może zostać przywołana lub stracona poprzez symboliczne gesty i uczynki. Albo, co jeszcze gorsze zdaniem niektórych filozofów, przesądny umysł sądzi, że jest w stanie w przypływach i odpływach naszych zmiennych losów dostrzec jakąś ponadludzką siłę sprawczą, obdarzoną własną wolą – z jakiegoś powodu *los* zawsze jest *kobietą* – którą możemy nakłonić do tego, by nam sprzyjała, tak jak popularni trybuci mogą nakłonić sponsorów do tego, by im pomagali.

Igrzyska śmierci i filozofia. Rzecz o podglądactwie. Red. G. A. Dunn, N. Michaud. Wydawnictwo HELION, Gliwice 2013, s. 57.

¹ reifikować- traktować istotę żywą lub abstrakcję jak rzecz.

Fragment 3.

- Cześć Bartusiu! Może wyskoczyłbyś dziś ze mną do kina na „Igrzyska śmierci”?
- OK. Z taką superdziewczyną jak ty, zawsze. Spoko! O której mam być?
- No, zaraz. Wskocz na chatę, zostaw książeczki i przyjdź.
- Bądź gotowa. Wpadnę tylko coś na ruszki wrzucić.
- To narka!

Zadanie 3. (0-3)

Na podstawie powyższych fragmentów nazwij trzy różne style językowe. Podaj dwie cechy każdego z nich, które są obecne w tych fragmentach.

- a) styl w 1. fragmencie -
- 1. cecha
- 2. cecha
- b) styl w 2. fragmencie -
- 1. cecha
- 2. cecha
- c) styl w 3. fragmencie -
- 1. cecha
- 2. cecha

Zadania 4. – 7. dotyczą powieści Suzanne Collins, IGRZYSKA ŚMIERCI.

Zadanie 4. (0-2)

Podaj trzy przykłady z powieści nawiązujące do zjawisk występujących we współczesnych mediach.

- 1. przykład-
- 2. przykład-
- 3. przykład-

Zadanie 5. (0-3)

Suzanne Collins w swojej powieści czerpie inspiracje z kultury starożytnej. Odwołując się do treści książki, uzupełnij tabelę.

Lp.	Pojęcie	Znaczenie w starożytności	Sposób wykorzystania w <i>Igrzyskach Śmierci</i>
1.	igrzyska		
2.			przed rozpoczęciem igrzysk trybuci prezentowali się w nim publiczności w pięknych strojach
3.		wzgórze w Rzymie, symbol miasta	
4.			konstrukcja, w której znajdowały się rzeczy przydatne trybutom do przetrwania

Zadanie 6. (0-3)

Udowodnij, że Katniss w trakcie 74. Głodowych Igrzysk, aby przeżyć, musi zachowywać się jak osoby wskazane w tabeli. Podaj po jednym przykładzie.

Lp.	Rola odgrywana przez Katniss	Wydarzenie potwierdzające rolę bohaterki
1.	myśliwy	
2.	opiekunka	
3.	zabójczyni	
4.	oszustka	

Zadanie 7. (0-3)

Za jaką pomoc Katniss była wdzięczna podanym niżej bohaterom? Podaj po jednym przykładzie.

Rue -

Gale -

Peeta –

Cinna –

Haymitch –

Tekst do zadań 8. – 9.

Czesław Miłosz *OJCIEC OBJAŚNIA*

„Tam, gdzie ten promień równiny dotyka
I cień ucieka, jakby biegł naprawdę,
Warszawa stoi, ze wszech stron odkryta,
Miasto niestare, ale bardzo sławne.

Dalej, gdzie z chmurki wiszą deszczu struny,
Pod pagórkami z akacyjowym gajem,
To Praha. Nad nią zamek widać cudny,
Wsparty na górze starym obyczajem.

To, co krainę białą pianą dzieli,
To Alpy. Czarność - to są lasy jodły.
Za nimi, w słońca żółtego kąpeli
Italia leży niby talerz modry. [...]

A tam, na północ, za morską zatoką,
Gdzie mgły niebieskiej chwieje się równina,
Paryż chce wieży towarzyszyć krokom
I stado mostów ponad rzeką wspina.

I inne miasta Paryżowi wtórzą
Szkłem ozdobione, okute żelazem.
Ale na dzisiaj byłoby za dużo.
Resztę opowiem kiedyś innym razem”.

Czesław Miłosz, *Ojciec objaśnia*. W: *Wiersze. Świat. Poema naiwne. Głosy biednych ludzi*
Wydawnictwo Więź, Warszawa 2012.

Zadanie 8. (0-1)

Opisując miasta, osoba mówiąca w wierszu szczególną uwagę zwraca na

- A. najważniejsze wydarzenia historyczne mające w nich miejsce.
- B. wymianę handlową miast między sobą.
- C. położenie geograficzne i budowle.
- D. życie mieszkańców.

Zadanie 9. (0-1)

Oceń, które stwierdzenia dotyczące wiersza Czesława Miłosza są fałszywe.
Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Ojciec uczy dzieci kochać i podziwiać całą Europę	F
2.	W każdej zwrotce wiersza możemy odnaleźć przerwę.	F
3.	W trzeciej zwrotce obecne są metafory, epitety i porównanie.	F
4.	Ojciec ma niewielką wiedzę, gdyż tylko wymienia miasta europejskie.	F
5.	Wiersz można traktować jako dosłowne przytoczenie wypowiedzi ojca do dzieci.	F

Tekst do zadań 10. - 12.

Wojciech Kejne **DO TRZECH CNÓT**

Gdy kruczo kracze przyszłość czarna,
wiatr dziejów niesie wilczy zew,
gdy mnie ścierają czasu żarna
na szczyptę mąki, stertę plew,
gdy na ołtarzu Wielkiej Bzdury
we mgle kadzideł Prawda mrze,
ty, co przenosić możesz góry
ty, wiaro, nie opuszczaj mnie.

Gdy sens istnienia z rąk umyka
i w czarną dziurę wpada świat,
gdy coraz szybciej zegar tyka
i garb starganych cięży lat,
gdy krąg Fortuny martwo stoi
i czarno-biało nawet śnie,
gdy koń już dawno w murach Troi
nadziejo, nie opuszczaj mnie.

Gdy w ludzkie serca lodem skute
daremnie wcieram uczuć maść,
gdy mi po cichu szyje buty
ten, z którym konie mogłem kraść.
Gdy uśmiech każe wietrzyć zdradę,
gdy szukam fałszu w każdej łzie,
gdy dzień po dniu nasiąkam jadem
miłości, nie opuszczaj mnie.

Wojciech Kejne, *Do trzech cnót*. <http://www.biblioteka.piosenki.pl> [Dostęp: 5.12.2017]

Zadanie 10. (0-3)

Objaśnij znaczenie cytatów przedstawiających problemy współczesnego świata.

Lp.	Problemy obecne we współczesnym świecie	Znaczenie
1.	<i>Gdy na ołtarzu Wielkiej Bzdury We mgle kadzideł Prawda mrze</i>	
2.	<i>Gdy coraz szybciej zegar tyka</i>	
3.	<i>Gdy mi po cichu szyje buty Ten, z którym konie mogłem kraść</i>	
4.	<i>Gdy w ludzkie serca lodem skute Daremnie wcieram uczuć maść</i>	

Zadanie 11. (0-1)

Wyjaśnij, jakie znaczenie w kontekście całego wiersza ma przywołanie trzech cnót?

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0-4)

Nazwij wskazane w tabeli środki stylistyczne zastosowane przez autorów obu wierszy i określ funkcje, które w nich pełnią.

Lp.	Cytat	Środek stylistyczny	Funkcja
1.	<i>Miasto niestare, ale bardzo sławne</i>		
2.	<i>Paryż chce wieży towarzyszyć krokom</i>		
3.	<i>Gdy uśmiech [...] Gdy szukam [...] Gdy dzień [...]</i>		
4.	<i>I cień ucieka, jakby biegł naprawdę</i>		
5.	<i>kruczo kracze przyszłość czarna</i>		

Zadania 13. – 17. dotyczą powieści Erica- Emmanuela Schmitta, DZIECKO NOEGO.

Noc. Wymarły krajobraz. Milczenie ptaków.

O wpół do dziesiątej warowałem na schodach Willi, ubrany cieplej niż poprzednio, z szalikiem na szyi, w chodakach, które owinąłem skradzionym z pracowni robót ręcznych kawałkiem materiału, żeby nie robić hałasu.

Cień zbiegł po schodach i zagłębił się w park, gdzie mrok zamazywał wszystkie kształty.

Gdy znalazł się w kaplicy, pognałem na polankę i wystukałem tajny kod w drewniane drzwi.

Kiedy się uchyliły, nie czekając na reakcję, wśliznąłem się do środka.

E.E. Schmitt, *Dziecko Noego*.
Wydawnictwo Znak, Kraków 2009, s. 63-64.

Zadanie 13. (0-2)

Wypisz z tekstu cztery czasowniki przedstawiające kolejne czynności bohatera. Dopisz do nich dowolne przysłówki w stopniu wyższym.

- a)
- b)
- c)
- d)

Zadanie 14. (0-1)

Rudi miał opinię *nieuka doskonałego*. Wyjaśnij, dlaczego bohater mimo kar konsekwentnie odmawiał uczenia się?

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0-3)

W jaki sposób ujawnia się odwaga u podanych bohaterów powieści? Podaj do każdej z postaci po dwa wydarzenia, które o tym świadczą.

Postać	Dwa wydarzenia, w których ujawnia się odwaga bohatera
państwo de Sully	
ojciec Pons	
Mademoiselle Marcelle	

Zadanie 16. (0-1)

Kolekcje ojca Ponsa nawiązują do działań biblijnego Noego. Wytlumacz, co łączy obie postaci.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0-4)

W imieniu Josepha zadedykuj jego pierwszą kolekcję ojcu Ponsowi. Wykorzystując informacje z powieści, przywołaj trzy spośród kolekcji księdza, które zainspirowały bohatera.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0-2)

Uzupełnij zdania przymiotnikami w stopniu najwyższym.

1. Wczoraj był (gorący) dzień w tym miesiącu.
2. Marcin pokonał (dobry) gracza w szkole.
3. Staw Don Juan jest (słony) jeziorem na świecie.

Zadanie 19. (0-1)

Oceń poprawność użycia imiesłowowego równoważnika zdania. Wybierz zdania zredagowane właściwie.

1.	Śledząc losy bohaterów, z łatwością wyobrażamy sobie samych siebie na ich miejscu.
2.	Doszedłszy do pełnoletności, majątek przejdzie na własność wnuczki.
3.	Zszedł do wyjścia i ukrywając się za drzwiami, obserwował ulicę.
4.	Gotując zupę, zjadł ją ze smakiem.

- A. Tylko wypowiedzi 1. i 2. są poprawne.
 B. Tylko wypowiedzi 2. i 3. są poprawne.
 C. Tylko wypowiedzi 1. i 3. są poprawne.
 D. Tylko wypowiedzi 3. i 4. są poprawne.

Zadanie 20. (0-1)

W jakiej kolejności w zdaniu *W tym roku z okazji Dnia Przedsiębiorczości MEN zaprosiło przedstawicieli ONZ do zwiedzenia RYFAMY występują skrótowce?*

- A. Grupowy, głoskowy, literowy.
 B. Głoskowy, grupowy, literowy.
 C. Literowy, głoskowy, grupowy.
 D. Głoskowy, literowy, grupowy.

MEN- Ministerstwo Edukacji Narodowej, ONZ- Organizacja Narodów Zjednoczonych, RYFAMA- Rybnicka Fabryka Maszyn

Zadanie 21. (0-2)

Określ poprawność użycia kropki w wyrazach skróconych. Zaznacz P, jeśli zdanie jest zapisane poprawnie lub F, jeśli jest zapisane błędnie.

A.	On bierze na tę wyprawę wiele rzeczy, n.p. śpiwór, termos i mapę.	P	F
B.	W I wieku pne trzęsienie ziemi zniszczyło jeden z 7 cudów świata.	P	F
C.	Serdecznie dziękuję Panu dr. za wyleczenie mojego syna.	P	F
D.	Każde dobre rozwiązanie to 10 pkt. gratis.	P	F
E.	Chciałem się połączyć z nr 555777000.	P	F

Zadanie 22. (0-3)

Wykonaj polecenia dotyczące poniższego dialogu:

- Gosiu, hej, gdzie tak długo się podziewałaś?

- Och, nie zdążyłam na autobus, a następny oczywiście przyjechał spóźniony. Komunikacja miejska, moim zdaniem, powinna działać sprawniej. Uff, ale już jestem. Tomku, pomożesz mi przygotować przekąski? Tylko ty zrobisz to po mistrzowsku.

- A. Które z podanych sformułowań nie jest wtrąceniem informującym o opinii zawartej w wypowiedzi?
 a) tylko
 b) następny
 c) oczywiście
 d) moim zdaniem
- B. Ile części mowy nazywanych wykrzyknikiem pojawia się w dialogu?
 a) Jeden.
 b) Dwa.
 c) Trzy.
 d) Cztery.

- C. Jakim rodzajem wyrazów poza zdaniem są formy *Gosiu, Tomku*?
- a) Wyrazami charakteryzującymi stosunek mówiącego do treści wypowiedzenia.
 - b) Wyrazami nawiązującymi do treści poprzednich wypowiedzeń.
 - c) Wyrazami modyfikującymi znaczenie wypowiedzi.
 - d) Wołaczami.

Zadanie 23. (0-1)

Przyporządkuj związki frazeologiczne (A, B, C, D lub E) odpowiednim wyjaśnieniom (1, 2, 3, 4), a następnie dobierz po jednym synonimie (I, II, III, IV lub V):

Wyjaśnienie	Związek frazeologiczny	Synonim
1. nierozważny	A. w gorącej wodzie kąpany	I. samowystarczalny
2. życzliwy	B. z podniesionym czołem	II. niecierpliwy
3. dumny	C. urodzić się w niedzielę	III. wyniosły
4. leniwy	D. do rany przyłóż	IV. opieszaly
	E. rogata dusza	V. dobry

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. 1AII, 2DV, 3BIII, 4EI
- B. 1AII, 2CIII, 3BI, 4EIV
- C. 1AII, 2DV, 3BIII, 4CIV
- D. 1EII, 2CV, 3BIII, 4AIV

Zadanie 24. (0-13)

Chcesz wiedzieć, kim jesteś? Nie pytaj - działaj. (Tomasz Jefferson)

Napisz przemówienie, w którym przekonasz słuchaczy, że warto pomagać innym ludziom. Przywołaj bohatera literackiego, którego postępowanie ukazuje trafność słów amerykańskiego prezydenta.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of horizontal dotted lines for writing, separated by a thicker dotted line.

BRUDNOPIS

A series of 30 horizontal dotted lines intended for handwritten notes.